המודיע

אגודת ישראל / בס"ד, ירושלים, יום ה' פ' תשא, י"ב אדר תשל"ד (7 במרס 74) / שנה כה גליון 8498 / המחיר 45 אגורות

מאיר הודיעה לנשיא הרכבת ממשלה חדשה

...ל הצטרפה לממשלה למרות שלא הובטח לה דבר לתיקון ...יהו "יהודי" ולמרות שהרבנים אסרו על ההצטרפות לממשלה

קיסינג'ר: בתוך כשבועיים יתחילו בושינגטון השיחות להפרדת כחות

וושינגטון, יום ד' — שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר אמר היום, כי הוא מצפה שהשיחות בוושינגטון על הפרדת הכוחות בין סוריה לישראל יתחילו בתוך כשבועיים ימים.

בדברו עם עתונאים לאחר שהופיע באורח פרטי עם ועדת החוץ של בית הנבחרים, אמר קיסינג'ר: "אנו מקווים שלשיחות תנתן הזדמנות להתקדם. ארה"ב תעשה כל מאמץ אפשרי כדי להביא להפרדת הכוחות בין סוריה וישראל, בדיוק כפי שעשתה לגבי מצרים וישראל... אנו מצפים כי השיחות יחלו בתוך כשבועיים."

מר א. הירש בשובו מחו"ל:

הנהלת אגו"י העולמית תתכנס בקיץ בירושלים

דריכות וכוננות בגבול הסורי

שר הבטחון סייר בחזית הצפון

דיין: נהיה מוכנים למה שעלול לקרות

החיפוש אחר חללי מלחמה בסיני יימשך עד סוף מארס

...צות הברית מודאגת ...זי הכוחות הסוריים

ה ב ה ר ה

מה שנדפס בספר הק' לישראל (ירושלים תשל"ד) צמ' ק' בנוגע לאמירה
קרובץ בפורים
לא היה כוונה בהוצאה הבקורית ולא בהוצאה הצ"י
ראה בפ' פורים משולש

ה מ ש ר ד

הופמן נסיעות ההובלה
ירושלים: טל. 272222 — בני ברק: טל. 783303

מירושלים לבני ברק
היום 1.00 3.30 אחה"צ
ערש"ק 8.30 10.30
מבני ברק לירושלים
היום בשעה 3 אחה"צ
ערש"ק 12.30 2.30
מוצש"ק 8.00

עירית ירושלים

המחלקה לתרבות — האגף לתרבות תורנית
המחלקה לשרותי משפחה וקהלה

לתושבי ירושלים
וגיקים, עולים חדשים, תיירים ועולי רגל
מוזמנים בזה להתארגן
ב"סדרים" צבוריים בליל הפסח
שייערכו על ידינו.
פרטים הרשמה ותשלום:
א) במשרדי האגף לתרבות תורנית
ב) במחלקה לשרותי משפחה וקהלה
בימים י"ז באדר (11.3.74) — י"ח ניסן (24.3.74)
בשעה 9 — 12 לפנה"צ.
מספר המקומות מוגבל

לפורים:
המתנה היפה למזכרת תמידית
מבחר תמונות אורגינליות
בשמן ואקוורל
בגלדיה
קוזלובסקי
רחוב פינס 11
מול מלון המרכז

ד ר ו ש ה
מטפלת בית
בשכונת עזרת תורה ירושלים
פרטים טל. 286083

מיום ליום מבוקש יותר ויותר הספר
נשיאי חב"ד ובני דורם
המתאר את יחסיהם של נשיאי ישראל אדמו"רי חב"ד עם גאוני וגדולי דורותיהם:
תלמידי המגיד ממזריטש, ר' חיים מוולוז'ין, ר"ע איגר, רי"ל דיסקין, ר"י סלנטר, החפץ חיים, ר"ה מבריסק, אדמו"רי בעלזא, גור, טשרנוביל, סאנדז, סלונים, ריזין ועוד!
הספר המתאים למשלוח מנות ולבר מצוה!
בירושלים להשיג:
"המפיץ" (גרשון הבקר בהן) רח' מאה שערים
"תרליג" רח' הישיבה 2

ד ר ו ש מ נ ה ל כ ל ל י
ל ת ל מ ו ד ת ו ר ה
תורת אמת בני ברק
לפנות: טל. 795632 או לת.ד. 353 בני ברק.

כוס תנחומין
לידידנו הנעלה, אשר כל חייו קודש להצלת ילדי ישראל איש צדיק
ר' **יהושע אלתר** שיחי'
לאבדן הגדול, במות עליה בנו יחידו יקירו
יעקב ברוך ז"ל
המשך פעליך הצבורים, במסירות נפשך המופלאה, ובהמוני ילדי ישראל—ילדיך, נצולי השמד, תנחם. ויקוים במהרה הכ' קרא: ויצצו אגדע תרוממנה קרנות צדיק.
בתפילה ובנחמה,
מעריציך **פעילים—יד לאחים**

הרבנות הראשית לישראל
מביעה בזה את תנחומיה
למזכיר הכללי של הרבנות הראשית לישראל
הרב **עקיבא משה גוטליב** שליט"א
ולמשפחתו הכבודה
על פטירת אמו הרבנית הדגולה
מרת **גיטל** ע"ה
אשת יבלח"ט הרה"ג רבי **שלמה גוטליב** שליט"א
בנחמת ציון וירושלים תנוחמו ולא תוסיפו לדאבה עוד.
מועצת הרבנות הראשית לישראל — עובדי הרבנות הראשית לישראל

למשפחת פרנס
אתכם אנו מאבלים על האסון בו נלב"ע אביכם הנכבד איש ירושלים
מר **אליעזר פרנס** ז"ל
...
גדולה האבידה המקום ינחמכם בתשאצו"י
אגודת "אתרא קדישא"
למען המקומות הקדושים בא"י
דוד, מ. שמידל, שמעון אנשין

ברכה לראש משביר
הננו מברכים בזה בברכת מזל טוב לבבית את מעי"כ ידידינו הנכבדים מקברניטיה הדגולים של היהדות החרדית בארץ הקודש
הרב ר' **מנחם פרוש** שליט"א, חבר הכנסת
לרגל נשואי בנו המצוין הרב **נפתלי צבי** הי"ו
בורא עולם בקנין השלם זה הבנין.
בעתירה — ועד הגמ"ח שע"י סיעת ליכוד בבני ברק

תלמוד תורה "מסורת אבות" — בני ברק
ברכות מאליפות ולבביות
למכובדנו וידיד מוסדנו הנעלה והמרומם, העסקן החינוכי
הרב **יצחק מאיר** הי"ו
חבר הנהלת התלמוד תורה
לרגל היבחרו לראש עירית עירנו המעטירה בני ברק
ולידידנו הנכבד רב הפעלים והמעש
הר"ר **שמואל וינברג** הי"ו
להבחרו כמ"מ ראש העיר
יהי רצון שיזכו לרוממה לתפארת היהדות וקול גדיים ישמע בה תמיד להשבית אויב ומתנקם עד כי יבא שילה במהרה בימינו.
בעתירה
המתנכים — ההנהלה

לאחד מבני החבורה
בעל להט חסידי לתורה וליראה
הרב **יצחק מאיר** הי"ו
ברכות ואיחולים
להבחרו לראש עירית בני ברק
מ א ח ל
יצחק מאיר בורז'יקובסקי

בית תלמוד להוראה דחסידי גור בני ברק
ב ר כ ו ת מ א ל י פ ו ת
לידידנו הדגול הנכבד הנעלה
הרב **יצחק מאיר** הי"ו
להבחרו לכהן פאר כראש עירית בני ברק
ולידידנו הדגול הנכבד והנעלה בנשי"ק
הר"ר **שמואל וינברג** הי"ו
להבחרו לסגן ראש העיר בפועל
תהיה דרכם צלחה לתפארת היהדות ויזכו לנהל עירנו עיר התורה והישיבות ברוח ישראל סבא.
ההנהלה — הרמי"ם — והאברכים

ו ע ד ח ס י ד י ג ו ר ב נ י ב ר ק
ס ל מ ל א ב ר כ ו ת
למכובדנו היקר אציל הנפש ורב הפעלים עוסק כל ימיו בעסקי ציבור באמונה
הרב **יצחק מאיר** הי"ו
יו"ר ועד חסידי גור בעירנו
ליום העטרו בעטרת תפארת לראש עירנו
ולידידנו הנכבד איש תבונות בנשי"ק
הר"ר **שמואל וינברג** הי"ו
להבחרו כסגן ומ"מ ראש העירה
ברכת ה' תלווה אותם ויצליחו דרכם לטובת עירנו, מוסדותיה ומפעליה לתפארת יהדות התורה והחסידות.
מאחלים בשמחה מעומק לב
ועד חסידי גור — הנהלת עזרת תורה

בית החסידים דגור (גבעת רוקח)
קופת הכנסת כלה
רח' ר' יהושע 2 — בני ברק
הרינו בזה להביע את ברכותינו הלבביות והנאמנות לאחד מחשובי מתפללינו היקרים שידיו רב לו בפעלים למען מוסדותנו החשובים ואנ"ש ולמען צביונה של עירנו
הרב **יצחק מאיר** הי"ו
יו"ר הנהלת הקופה
לרגל עלותו לכס הרם של ראשות עירנו המעטירה
יהי רצון שברכת ה' תלווהו ותצליחהו לנהל את העיר על מי מנוחות ותפרח ותגדל לתפארת היהדות והחסידות.
מאיר לוין בשם המתפללים — הנהלת קופת הכנסת כלה

ישיבת חוג חתם סופר "מחנה אברהם"
בנשיאות הרב הגאון הר' יצחק שלמה אונגר שליט"א
אב"ד קהל חוג חתם סופר בני ברק
לידידנו מכובדנו הנכבד
הרב **יצחק מאיר** הי"ו
ברכות מאליפות
להבחרו לתפקיד הנכבד של ראש עירית בני ברק
יתן ה' שירבה פעלים להרמת קרן התורה
בעתירה, **הנהלת הישיבה**

פריליך — **שרה רוטמן**
בת — ירושלים
מ א ו ר ש י ם
אדר תשל"ד

אברמוביץ — **לאה קרנגל**
חיפה—בני ברק — שכון ו'—בני ברק
מ א ו ר ש י ם
אדר תשל"ד (6.3.74)

ה ז מ נ ה
...ני ולחניכותי
...ראותכן משתתפות בשמחת כלולותי שתתקיים ...שטו"מ, אור ליום שלישי, ח"י אדר ה'תשל"ד בערב, באולמי "אפריון" רח' ירמיהו ירושלים
בברכת פורים שמח ולהתראות
ציונה אלשיך

ב ר כ ו ת ח מ ו ת
...רנו הדגול, עסקן נלהב ורב המעש בכל ...טוחי הפעולות של היהדות החרדית
הרב **יצחק מאיר** הי"ו
חבר הנהלת המרכז הארצי
לרגל היבחרו לתפקיד הרם של עירית בני ברק — עיר התורה והישיבות
...די שיצליח בפעולותיו לפיתוחה ושגשוגה ...ל העיר לכבוד התורה ונושאי דגלה.
הסתדרות אגודת ישראל בארה"ק
המרכז הארצי

ב ר כ ה נ א מ נ ה
...רעי מנוער וילדות עד מאה ועשרים שנה סגן אלוף (מיל.)
הרב **יצחק מאיר** שליט"א
לראש עירית בני ברק עיר התורה והחסידות
...כה לנהל את עירנו היקרה בני ברק על מי מתוך הרחבה ושלוות הדעת עד בואת ינון.
בידידות כנה ונאמנה
אברהם פרידמן
בני ברק רח' יונה הנביא 30
"יקראוך ובמקומך יושיבוך" (יומא ל"ח) — הנ"ל

נ פ ת ח ה מ ס פ ר מ ק ו מ ו ת
ללימוד שחיטה ליד מפעל לשחיטת עופות בארה"ב
יתקבלו רק אברכים צעירים יר"ש ומוכשרים
המתאימים ישתלבו בצוות שוחטים מעולה במפעל גדול למשך מספר שנים — משכורת גבוהה.
...כ ישנה אפשרות לשוחטים מומחים המעוניינים לנסוע לחו"ל למספר ...במפעל הנ"ל.
לקבלת פרטים נוספים לכתוב לת.ד. 5147 ירושלים.

هكذا من الإمل

פורים

הד היום

באוירה „עד דלא ידע"

שיעור מאלף בדימוקרטיה

ש. פרידמן

העיירה הדתית נתי „בני־ברק" של ה

בית־ספר של החה"ע מחנך ילדיו ל... בימים אלה — אבן פינה לאגף „בית

— מאת משה השיפן —

ממצוקת דיור ל...

„שבוע הצניעות"

החינוך לישיבה גדול.

יד מטפחות ניכרת.

13 נפצעו בהתנגש משאית ברכבת בהצטלבות עקרון־חולדה

משלחת קרייסקי למזרח התיכון

הרהורים של פורים תשל"ד

— מאת ל. בן דוב —

בקרוב יוחל בבניתו של שדה תעופה בינלאומי באילת

גידול של 45% במאזן קבוצת בנק לאומי

קיסינג'ר בלתי מרוצה מעמדת צרפת

מעצר עד תום ההלי... לנאשמים בשוד „ברינ...

אחרי שבוע של תסיסה צבאית והתמרדויות:

הממשלה החדשה באתיופיה החלה להחזיר את הסדר

עדיין נמשכות תקריות באדיס אבבה

קיסינגר מסר דו"ח לניכסון

ארה"ב תכפיל יצור טנקים מדגם 'מ-60'

לבריה"מ — 120 צוללות גרעיניות

שאילתא על סגירת קופת לשכת רישום מקרקעין בירושלים

(מאת כתבנו בכנסת)

בעת ביקור ראש עירית ת"א במד"א נמסר:

עיכובים בהחשת נפגעים לבתיה"ח בשל התנועה בת"א

12,680 נפגעים וחולים הוסעו בשנת 73, ב-14 אמבולנסים

גל חדש של אנטישמיות בעולם

בן הדר אהרון בן-דוד

ניתן להולכים

חיים שמואל לנדוי ז"ל

רשים לפטירתו

עקב אהרון לנדוי

נרשמו לנשואין

לוח היום

גוש דן

עזרה

מגן דוד אדום

תורנות בתי מרקחת

ירושלים

תל-אביב

בני ברק

רמת גן

חיפה

פתח-תקוה

נתניה

בתים

חולון

רמלה-לוד

באר-שבע

הרצליה, רמת השרון, רעננה, כפר סבא, רמתיים

גדרה

תורנות רופאים

ירושלים

תורנות בתי חולים

ירושלים

המודיע

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן

Y. A. ZISHINSKY

850 Eastern Pkwy

Brooklyn N.Y. 11213

Tel. 772-3837

מס הכנסה משלם עבורך!

כחבר ב-

עתיד

קופת תגמולים מרכזית ליד בנק המזרחי המאוחד

אתה נהנה משכורת ערך בספק,
רווחים גבוהים והטבות אחרות,
אתה זכאי להקלות גדולות במס הכנסה
כל זאת ועוד בקופת תגמולים "עתיד".

הצטרף כבר היום ל"עתיד" ותהנה מכל ההטבות עוד בשנת הכספים הנוכחית

בנק המזרחי המאוחד

هكذا من الأصل

פורים

רוח

בשדה ספר

שלמי מרדכי

אהו"ל (ב"ב פ"ט, א') כל שהוא לאה"ה ילכות רבים בספרים טובים כה גלה בתורה לברר עוד הלכות המחבר הרב הגאון ר' מרדכי שלמה הלר־גובשטיין מחשובי רבני תל־אביב — נין ונכד לגאון בעל „בית הלוי" זצוק"ל מבריסק, נצר משפחת רבנים בדורי הדורות, זכה ומקיים בו מאמרם ז"ל, הפסא המרשי"י זצ"ל גאב"ד תל אביב, יבלחט"א אביו הגרי"ד גובשטיין שליט"א מזקני רבני ת"א, והוא עצמו מגדולי גידולי הישיבות העניק לזכוי תורה את ספרו השני על הרמב"ם „שלמי מרדכי" בהסכמת גדולי ראשי הישיבות.

ספרו הראשון על הלכות תלמוד תורה של הרמב"ם נתקבל בהערכה והערכה בעולמה של תורה לצבים ספרו השני על ביאורים וביונים על הקדמה הרמב"ם ל„יד החזקה" ועל הלכות יסודי התורה.

המחבר שהוא מקהי סלל לעצמו דרך „עצמאית" בהצעת הערות לדברי המעתר הגדול, הנך מופתע לקראת הבקיאות במדרשי חז"ל ובדברי אחרונים שאינם שגורים בפי בני ישיבות וכאן גם שילוב בעניין של ספרי מוסר בשעת הצורך, וכן פרבה לצטט מדברי בעל „אור החיים" הקדוש זי"ע, דבר הניכר שהמחבר לא הסתפק בספרים „ישיבתיים" והרחיב אפקיו בספרי מרן החיד"א זי"ע ועוד.

אין ספק כי לפנינו גם ד"אלי קצת „נתע — בהבהאה לכקובל בחוגים אלה ועל כך בודאי ראוי הוא לברכה ותודה.

על ההלכה הראשונה בהלכות יסודי התורה „יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון וכו'", מתעכב המחבר בציינים כדברי הבאר היטב וצוה ובדרך אגב כהוראי להעיר שבספות הביא פירוש בשם רבינו סעדיה גאון שקיב לרמב"ם כמה מאות שנה: — לדברי הרמב"ם הללו ובודאי יש כאן שנה דפוס שהייבים להקנה כשום אל תשכן באהליך עולה.

בעניין כה שתאריך „מדוע כתב רבינו „לידע שיש שם מצוי" ולא כתב להאמין, עיין בהל"ק באר משיח (יהבו ציא תרכה) למרי"ל של התהות באהרדוב זי"ע שהכוח בראייה הות כות מדברי חז"ל ש„אנכי לבות בכל נפש כישראל". ובין היתר הביא גם דברי הרמב"ם הללו בהוספת דבריו בהל' ר „ידיעת דבר זה מצות עשה" כי האמונה באנכי ה' אלקיך הקוקה בסגיבותיה לבם של ישראל (עיי"ש בהרחבה ותראה נפלאות)

והנה כה שכתב שם בשם כון בעל „נפש החיים" זצוק"ל „בענין מעלת האמונה שהיא עניין גדול וסגולה נפ־לאה להסיר הלבבל בצליו כל דינין ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט ולא יעשו שום רושם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמור הוא ה' הוא האל־קים האמיתי ואין עוד מלבדו וכו'" צריך לציין שהדברים מיוסדים על מה שמפורש בחז"ל (סנהדרין סז, ב) גבי דבי חנינא שאני דנפיש זכותיה אין עוד מלבדו כתיב, ולכן סיימה שם הגמ' שאני ר"ח דנפיש זכותיה, כלומר, בגלל אמונתו התקיפה אינו ירא אפילו מכשפים, כי אין בהם כח לשלוט בו ויודע במה כה שאירע לבין הגאון החסיד מהרי"ז הגוקי"ל מבריסק ואבי"ם בתקופת המלחמה העולמית.

בסיכום ראוי הוא המחבר הגרמי"ש גובשטיין לברכה על הציונים מלאי החן שלו ויהא רעוא שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה בזיכוי הרבים בפי־נות בקורות הנשר הגדול אשר לאורו נסע והלך עד כי יבוא שילה דא משה משיח בב"ב.

הרב ש.ח. פרוש

השכל וידוע

המנחות של היום כה במופשטים, דע שאפילו היושה בשתי ידיים אינה מועילה. לפיכך נתיבו ספרי לימוד המתחלפים חדשים לבקרים, זה אומר בכה זה אומר בכה, כה שהאומר מציע השנה, מתברר עוה לא הצליח ובא השני ובציע צרב משהו חדש, יעוב מתברר כי גם השני לא הצליח.

אין זה, אולי אשמתם של המורשנים, אלא של המחות התרופפים מאוד, הדור והלך ומתפשט כבחינה שכלית, רוחנית, אינו תופס ביום כה שהדורות הקודמים תפסו בשעה. לפיכך נמצאים כיום בבתי ספר הרבה מאד תלמידים הנכשלים בלימודים, ומה גם שהרחוב תופס אצלהם את מרבית המות, ההבדשה של מוח שנשאר להם, אינו מספיק לקלוט את הדע.

כמה אפשר להסביר, כמה פעמים יש להסביר כדי בכל זאת להחדיר במוחו של התלמיד את הדע הדרוש לו, הדע המינימלי, כדי לאפשר לו להתקדם.

ומה גם כשמדברים על לימוד גמרא, בודאי שהקושי מתגלה בכל הקיפו לגבי נערים שאינם מסוגלים להתרכז, להקיף, להתעמק.

לכן הופתעתי לטובה, כאשר נקלעתי לפי תומי למקום שנקרא בשם „השכל וידוע", ושמעתי כיצד יהודי אחד בשם בן־חורש (שם קצת משונה, אבל גם השיטה שלו משונה, כפי שהתברר לי) מסביר לעשרות תלמידים סוגיא בבבא קמא, כיצד הוא קורא לתלמיד אחד ושואל אותו שאלות עינות, כנסת להסביר א... כנסה לצקוף אותו, הנצה, כבן שתים עשרה, עונה בבי מתון על כל השאלות, מסביר את כל האפשרויות להסברת הגמרא, את פרשיה התוספות, את פירוש רש"י של בדרך אגב, כאלו לאחר יד בשלק, בהסבירו הכמעט גבואי, את קושיות התוספות.

האברך, שהלבן בתחיל לעבבע בין שערות זקנו, קורן באושר, כאשר הוא שומע את תשובותיו החלצות של התלמיד, האחד, השני השלישי, כמובן לא כולם מסוגלים לקלוט אפילו לפי שיטתו החדשה של מר בן־חורש, אבל הרבה מאוד נערים שלא קלטו בבית הספר, קלטו את הסוגיא בצורה כבר בה, מסבירים אותה בפני ביוהים, עד שהכותבים בשואתים זה לזה.

כיצד הצליח האברך הזה?

הוא טוען, כי קודם כל ניסה את שיטתו על ילדיו. כרופא שהמציא תרופה חדשה ומסכן את ילדיו כדי להוכיח את יעילות התרופה, כך גם הוא, מר בן־חורש ניסה את שיטתו על ילדיו וכאשר הוכיחה את עצמה, התחיל לעבור מבית לבית ספר, וללקט נערים שלא הבינו את הגמרא.

מה היא השיטה שלו, עד כמה שאני הייתי מסוגל לקלוט מפי המסביר: הסוגיא, הוא טוען, בנויה חוליות חוליות המהוות יחד שרשרת אחת, כל חוליה, גם היא מורכבת מחוליות קטנות, מין שרשרת המתפרשת על פני כמה עמודים ומהוות יחידה עצמאית. אבל כדי להבין את כל הבינה, יש קודם כל לפרק לחלקיקים קטנים עד כמה שאפשר, כל קושיא מתחלקת לכמה קושיות קטנות, ישנן עובדות עליהן מתבסס המשא ומתן, יש קודם כל להבין לשה הובאו דוקא העובדות הללו, יש להבין כיצד מצטרפות העובדות הקטנות לעובדא שלימה הדורשת בירור ההולך ומתגבש אגב דיון בפרטי העובדא, הולכת ומצטיירת לפניך הבובה של אירועים, עובדות של אנשים של פעולות, ואם תבין היטב לשם מה באה עובדא זו, תבין גם למה התוספות מקשים כך וכיצד מתבארות קושיותם על ידי התירוץ הפשוט, שגם הוא נמצא בתוך הצר בוא עצמה. נמצא שאין כאן ידע ערטילאי, אלא יש לרתום את השכל בצורה כזו של שלבים ברכישת הידע בן הידע המינימלי אותו הולך ו־ מתקדם שלב אחרי שלב אגב עוקב אחרי המהלכים השכל של הגמרא, עד שהוא בעתקפת לפנין בבלוא הדרה.

כמובן שילד בן שתים עשרה אינו מסוגל לחדור לתסבוכות, לקושיות סיים בהן לעירער את שורי העקל על השכל של אדם מבוגר, אבל גם ילד מבין עובדות המצטיירות לו פנים בעולמו הקטן, הילדותי, יש רק למצוא את הדרך, כיצד לצייר לפניו את הצילם המובא בסוגיא, צולם לפי דמיונו של הילד. עולם של מציאות ואבידות, עולם של רשות היחיד ורשות הרבים, כיצד רואה הילד את המושג „רשות" או את המושג „אבידה", כיצד הוא מבין את המושג „שלי", כשמכניסים את הנער בעולם הקטן שלו, המתמלא פתאום באבידות ובמציאות, הנער בעצמו מתחיל להבין כי הנה לפניו בעיא שהוא צפוי להיתקל בה מיד, לאחר שיצא לשוק בחצר בית הספר, כשעצי יקבל כיצע על השכל הסמוך במושג „שלי" ו„של אחרים", כשהוא ירגיש זאת בחויה יצרף את הבידע שקבל למגע השכל שקבל, ואז הסוגיא לא תישאר מעהר רוחני, בלתי ניתנת להשגתו, אלא סוגיא המנסה להסביר לו, כיצד עליו לפעול בענין של יום־יום. בכך עוזר לו רש"י ועוזרים לו בעלי התוספות, הם, בעלי התוספות, אינם באים להקשות עליו, אלא להיפך, הם באים לעזור לו כיצד להחזיר את המציאה ללא תסבוכת מיותרת.

איני יודע אם אתם כבר קלטתם את השיטה, מכל מקום לאחר שנקלטתי בה, ראיתי במו עיני כיצד שיטה זו נראית הלכה למעשה, מתברר כי מר בן־חורש כבר הקים כספר מיצדיים בהם לומדים לפי השיטה שלו, ומדריכים להסביר להם סוגיות כלליות.

מובן מאליו כי אם שיטה זו אמנם תתבסס אצל מורים, היא תעזור להם הרבה ותקל עליהם את העבודה הכבירה להקנות לתלמידים דברי הגמרא.

שיטה חדשה אינה מתקבלת בנקל. ויש כמובן למר בן־חורש קשיים לא רק בכספים להחזקת המיוחדים שלו שהוא מכנה אותם בשם „השכל וידוע", אלא גם, ואולי זהו העיקר, החדרת השיטה בבתי הספר. וכיון שכותב הצירוה הללו אינו מתמצא בשיטות לימוד, אולי כדאי כדי שמורים ומנהלי בתי ספר שלנו, יתענינו יותר בזה שהוא מציע, ועל ידי כך אולי ירבה השכל ודעת אצל הנערים המתקשים בהבנת דברי הגמרא. והרי ידוע כי כל התחלות קשות, ואם אמנם יתברר כי שיטתו מועילה, ירבו נערים אלה לאהוב את לימוד הגמרא, ויגביר בהם את הרצון להמשיך ללמוד דברי אלוקים חיים ולנהור לישיבות.

והוי הרי מגמתנו העיקרית בכלל דרך החינוך של החינוך העצמאי.

יהי הצלה בלבה, והוהרי"ל בפור.

ד. ז.

מעגל אליהו

בשו"ע אורח חיים סימן תכ"ט סעיף א' כתב המחבר הב"י ז"ל: שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלושים יום וכו'. ובמשנה ברורה שם הביא וז"ל: וי"א דהוא שלשים יום היא רק בפסח מפני דיש בהן הלכות רבות כגון טחינת חטים ואפיית המצות והגעלת כלים וביעור חמץ שאלו אם אין עושין אותן כהלכתן קודם פסח, לית להו תקנה בפסח משא"כ בשאר יו"ט די באיזה ימים קודם וכו' עכ"ל.

התהלוי בדברים אלו אחרי שהובא לפני בימים אלו „שלושים יום קודם החג" ספר יקר הנכבד קטן הכמות ורב האיכות הי"ה הספר „מעגלי אליהו" על הלכות הגעלת כלים והכשרת הבית לפסח שחבר הרה"ג ר' אליהו פלוינגר שליט"א מצייק ירושלים, שעד בבוד רהב נתפרסם בעולם התורני בספרו הראשון שהוציא אז לאור „אמרי אליהו" — חידושים וביאורים על הש"ס, ועתה הראה כחו בספרו בספר יקר ערך זה המונח לפני.

הספר דן בבעיות שונות רבות בפרטי הגעלה והכשר הבית לפסח ובדברי המ"ב: „דיש בהן הלכות רבות" וכפי שכותב המחבר בשער הספר: „ליקוטים וביאורים וחידושי דינים כהדינים המבוארים בשו"ע ובמשנה ברורה, ביאור הלכה ושעה"צ, ושאר ספרי השו"ת מהפוסקים הגאונים ראשונים ואחרונים".

המחבר מברר ומלבן בטוב טעם ודעת דינים והלכות רבות הנוגעות למעשה לכל בית יהודי, כמו אופן האפשר להכשיר תנור אפיה המצוי במטבח, כשהוא מפלפל, מקשה ומתרץ, מלקט מספרי השו"ת מרבותינו הפוסקים, ולבסוף מסכם וכלשונו: „הכורם ככל דברי התורה הזאת, וכדוגה צריכים הבצוויים על כל צעד ושעל קודם הפסח. ודוקא משום כך אין ספק שהספר יביא תועלת מרובה לכל יהודי שומר תורה ומצות.

בבואו לספר כותב המחבר על מטרת הספר ותכליתו, ובפתיחה מפרש את פרק הספר, יסודותיו ותהותו. והתחלה מבאר את מקור דיני הגעלה בתורה ודברי הראשונים ז"ל אם הוא מצות עשה מן התורה או יש לברך על הגעלת כלים.

כראוי הוא הדבר להביא כאן קטע קטן מדברי הפתיחה: „ועתה אודה את ה' בכל לבב שעזרני והעירני לחבר ביאור על הלכות הגעלת כלים והכשרתם לפסח שהרבה יגעתי עליהם, ובסיעתא דשמיא ברורתי כל הלכה והלכה ובפרט יגעתי הרבה בעניינים הנוגעים למעשה להורים במצוות השייה. הכל בכל מכל דברי המשנה ברורה וביאור הלכה ושעה"צ בהלכות אלה ועפ"י דבריהם של גדולי הפוסקים בדור הסבר החוה (שחוו ובהגו את הדברים החדשים שהוציאו עם הזמן) שנתקבלו כפוסקים מוחזקים בכל תפוצות ישראל, שלקטתי ואספתי הגרגרים מפיהם, ממכתבים אלי ומבוארים בשו"ת שהיה לי עם חלקם מא"פ. ואין דבר ולא חצי דבר שכתבתי או פלפלתי בהלכה מן ההלכות מדילי שלא קבלתי הסכמה על כך באותו מהגאונים הנ"ל, והכל צייתי במקומם הראוי".

אין ספק שזה זמן רב שהורגש בחסרון ספר בסוג זה ועם הוצאתו לאור של ספר יקר זה, נתעשרה היהדות הספרותית בספר נ"ך, ערוך ומסודר בהידור רב עם תוכן העינינים בראש הספר ומפתח בסופו להקלת העיון. ולא נשאר לנו אלא לברך את הרב המחבר וכפי שברכוהו הגאונים הפוסקים בהסכמותיהם: „יתברך הרב הגאון המחבר לישב על כל יבורי באהלה של תורה, ולחבר ספרים כרצונו וכפי התורה ולהאדירה".

שוב אין תורה פוסקת מזרע לזרעו. תלמיד חכם ובנו ת"ח ובן בנו ת"ח ומוליכים ביד ה' הטובה עליו להגדיל תורה ולהאדירה.

דבק פלא

צ"ב פסת בשתן, עם תגיעה ד ההמות תמיד תמצאי משהו הדורש איחוי והדבקה אם זה כסא, או כלי או כל חפץ אחר.

לאחרונה הופיע בשווקים בשם „דבק פלא" — „בגש" הקרוי דבק אפוקסי ד' ניתן להשתמש בו במעט לכל, והגל שהיבור ממש לפעושים הלה ברפואה שכיבה.

הדבק האפוקסי יקר אמנם (יחסית) אולם המחיר כמעט, בבבות שבשילה שפופרת קטנה ניתן להדביק הדבוקה דבוה, לכל הדבקה יש צורך בטיפת דבק זעירה, השוב שבכל בית תימצא שפופרת כזו.

עליך להקפיד על הכללים. ולעשות הכל לפי ההוראות, מרחי שכבה דקה של דבק לאחר נקיות היטב את משטח ההדבקה, והבטחת שיהיו יבשים ללא שבץ שומן, שכבי שהשכבה שמרחת תהיה דקה, ככל שהוא כה התוצאות טובות יותר.

הצמידי את 2 החלקים זה לזה והחזר אותם בעט, עד שלא בוחר הדיך או דוק, תחזקי באופן זה למשך דקות אחדות האוהר בסבלנות, מיטב להחזיק עוד דקה ללא הזזה באשר לכמת כל רגע, שבא זה הדבק היטב.

לאחר המתנה של 15 דקות, קחי סכין חדה וקיצפי את עודף הדבק שבלש בין הדקים, עשי זאת בעדינות רק לאחר מכן הסירי את הגומיות אם נעזרת בהן להיזוק זמני.

באשר יש לך שברים של חרסינה, קרמיקה וכיו"ב, ובזמן הארכבה בתברר שחסר לך חלק קטן — קחי כמות קטנה של דבק אפוקסי בוכן (כדי) וערבבי בו כמחצית כמות כזאת של אבקת טלק או אבקת גיר. האפשר להוסיף בו טיפות צבע מאים, בהשי היטב, ומיהי את הגצר של החלק החסר, ליתר בטחון הערימי שם גבעשיה קטנה החליקי בסכין תוך כדי התקשרות הדבק, באופן כזה אפשר לשחזר חלקים חסרים בכלים יקרים — שלפעמים הכל מאד להשליכם.

בדבק אפוקסי ניתן להשתמש להדבקה — כל זכוכית, קרמיקה, חרס, חרסינה, (חוץ מפלסטיק רק) אבן, שיש, מתכת, עור, כל אלה אפשר גם אחד אל השני ולא רק בינם לבין עצמם. גם לתיקון תכשיטים טוב הדבק הזה, חיזוק אבן לטבעת או סיכה שנפלה ממקומה.

את הדבק האפוקסי אפשר להשיג בכל חנות של חומרי בנין, או כלי עבודה וצרכי ציה.

ריבות מפרי הדר

סוף העונה קרב ובא, ובודאי לנצל את פרי ההדר להכין ריבות בעונות לאביב.

ריבות אשכוליות

ארבע כוסות פלחי אשכוליות, ארבע כוסות סוכר, ארבע כוסות מים.

קלפי את האשכוליות הרחיקי את הקרום הלבן, חצי את הפלחים הנקיים שפכי עליהם את ארבע כוסות המים ובשלי כרבע שעה, הוסיפי את הסוכר והקטיני את האש, בשלי עד שטיפת סירופ בהקרשה על צלחת יבשה, יש לבחוש את הריבה כל זמן הבישול.

ריבת הפומלו אשכוליות ולימונים — לימון אחד אשכולית אחת תפוזה הפחים.

קלפי את הפירות והרחיקי את הקרום הלבן. חתכי לחתיכות וכסי במים למשך הלילה, בבוקר סנני, ועל כל כוס פרי ספל סוכר, הרתיחי והקטיני את האש, בשלי עד שהריבה סמיכה. אפשר להוסיף לריבה זו גם כפית קלפת לימון או תפוז, במקרה זה מבשלים את הקליפה בנפרד רק בכוס, עד שהיא מתרככת וטעמה המריר נעלם. הוסיפי אותה לפני הסוף התחילי בבישול הריבה.

הבית שלנו

מצב־רוח „מחופש"

שבועי, כשמצ"ים כבר בין כתלינו אפשר כבר להסתכל על המדוה, ששכי „התחפשותי" בענין לא משהות כולהשר בביקורת קלה.

סוזה באמ' פורים, אם לשלושה בשכונה על ביקורת מגולחת בהרבה: „איני מבינה כיצד אמהות יכולות ל„העטי ילדים בצורה כזאת, לדעתי זו כמש רואבצות, לוקחים ילד קטן ומלבישים לו „שמאטעס" מבהולים לו את הראש שוה מיאים לפורים והוא באלץ להתהבב עם זה ברחובות. אני משוכנעת שהוא מתביש, לדעתי צריך להלביש לילד בפורים תחפושת נאה ומבריקה, נקיה ויפה, כדי שירגיש את עצמו בנח, ולא יתבייש —„והנאד מצליחים לשמור על הבשת נקיה ומבריקה בשני (שלושת) ימי הפורים, הרי זה ציוני בלתי מוסק כמעט!?"

— אין זה ציוני! ילד צריך לדעת לשמור על נקיונה של התחפושת שלו אחרת לשמר בלהי מחופש, אצלי יקרים הילדים שאם ילכלכו את התחפושת שלהם זו אני הגבר. ראשית יקבלו ממני מנה הגונה ושנית ישארו בלי תחפושת ביום הפורים!

— ואם אבל תושבה שטוב להם להתרבץ „בשמאטעס" ושם מצב רוח טוב, כי אבא איננה רוצה אותיהם התחפושת הורשות לתת כבר, כאשר להתהבב בחוליות בכוגך קצים, ולשנוע בלי הרף בעריות ועקות המכירות להם לכל ילכלכו את בגדיהם?

— „אבל בתלבושות יפות אין הם מתביישים לפחות הם כרשיכים את כל הראותם האלו כשהם מתחפשים ל„מכשפות וקבצנים" זה ממש איום ונורא!"

עד כאן דעתה של מרים, שמצטרפה בהסכמה אך לא שכנעה במיוחד.

באהה לצכובה תשובה אחרת לגמרי: „שמי מעולם לא דאגה לתחפושת שלי, בשבוע לפני פורים קיבלתי ממנה אי הכבוס הפשיט, והיא לידה לצרכי התחפושת, זו היתה כל ההשקעה שבשעה לבבן להשקיע בתחפושתה. אני הילבשתי וקשתי, נוהתי והדבקתי הכל לבדי. התחפושתי לא היו אף פעם מפוארות כמו שהיו לבנות רבות בכתה, שאימן עזרה והשקיעה בתחפושת את כל ליבן, אבל לא נשאר לי בליבי משקע של מרירות או כעס. ממלא משום שנהנתי מפורים מהדירו המותירים.

היום אני מרגישה בצורך כך כלפי התחפושות של ילדי. אין הן מעבינות אותי במיוחד. ולא מתחשק לי להלוכן להשקיע בתן זמן או כסף מפום שילדי קטנים. אך משיגדלו והיה בדעתי אדישה כאמי, זו אולי אדישות מוכמנת, אולם משום מגין איני כושך אותה.

עם דבריה לא שותפתי, אולם הבתנתי היטב ביזמה לענין אף מבלי להלליף צבה כלה אתה, יש לה 2 בנות בנות 12 ו־9 ובן (10) לכל אחד בהיה תחפושת „מקצוצנת", ועבכה עלהם ימים ולילות לפני פורים, את הבת בפורה הבנה ל„סלטון" ואמה אפילו לצלמל עלה שישבה לנחתוקי. הבן ועבה לכסוף הבת הקטנה לנסיכה. (לא אכתור המלכה, הלילה) אם אבוא לתאר את פרטי התלבשת הבית הרשימה ארוכה, אסיה רק כי הנבדה הצליחה לתפור על סלפון של רק בנדבילה לכאחר יעבה, ממר הבנין שבבדבינה בסבבת, ולכן לא העירה. („יש לה הציוד לפלקל את התחפושת ... דבר עליה הסין," תהורות אהוה הבנס לפני מלבה בתתוה) בחסיבה שהוריה אבל תבתה בפורים — הרציבה כד את, אולם רק ... הדקות הראשונות, לאחר מכן נאלצה לפשוט את בגדי „הכלפה" שלה, כדי שתוכל להתנועע בחופשיות.

תבן תבה זכו לפצות צמר גפן, כד כבר לסיכה כהדורים לבן, תחקים לבבים לבבת, הבת לבשה בשבלה עם משקיעים, אהבה כמצד... ותהיתה שישנהלה, בקיצור: — הם הבר רק שלם בשל תשלושה ישל תשבובתי כדי עבי שלא חבין שיון, — יאוי סוף סוף, מריבה נשבצה בלי הרף קלה הם ההם של אם: „שאתה הזהיר, אל תיעשי לקרוע, לא מבלכל שבנצה, אל העומד את העיאה שלהם הצלילים (מצמר גפן) הפאפת! ואל נוזשה שבו המכבסים והלכלוכה רותו, פאשר אסבונים, כך שבתנבהכת מפקפיה המשך בעצמה הן".

„רעיונות אמריקאיים" לחסכון בחשמל

כמה היה הסכום להשלום בחשבון החשמל האחרון שלך? שאלתי כמה נשים, כולן התביישו לספר, צדין לא התרגלנו לסכומים כאלה, עד תודשים הבושה הורה גחלת העבר.

אבל בארה"ב לא מתביישים לספר מהי חשבון החשמל, ולא עוד אלא שמתפשטים הרבים להסכן בחשמל. מה כביצים לנו כותחים אמריקאים להסכן בחצבלו נק את התנור בפבר תגיד המנקה את עצמו צורך כ־5% יותר השכל, מקרר הכנים את הקרח שלו צורך הרבה יותר חשמל ממקרר ממנזל סטנדרטי. מקרר בעל 2 דלתות, אחת למזרע ואחת למקרר הסכן, יותר ב־45%.

בבית, בלילה יספיקו 16 מעלות חום לצינה בעיכה, נהיגה בכבתניות במהירות של 50 כ"ל לשנה צורכת מחצית מהדלק שזקוקים לו כאשר נוהגים במהירות של 80 כ"ל לשנה.

אפשר בהחלט לצחצח שנים ולסרק את השער לבד, גם לפתוח קופסאות אפשר לבד וגם להלתן את השער אפשר בגלגלים קונבנציונלים, (בארה"ב יש לכל השימושים האלה מכשירים חשמליים) בתוריות אין צורך להדליק את התשכל כל היום ובעיקר אין צורך בים של כבשירי חשמל.

בירור הקין של הבית ע"י אטימת חלונות הדלתות חוסך 30% מחשבון החלק. בבית אפשר להשתמש בחוסר, גם זה צורך לחסוך בחשמל. לתכבון במים חמים כדאי אולי להתקין כלים בעם ביום. לא לשטוף בכלל במים רותחים רק לטבול בקערה מלאה מים. האורה פלורסנט יעילה פי 4 מאשר אחר ולכן חסכנית יותר, פרט לעובדה שצורכת חשמל יש גם מבנס פשוט להסכון בחשמל — כיבוי אורות מיותרים בדירה.

לא כל הכובחים בחשמל הניסו לכאן, אולם יש צורות בובה לסוד גם אליה אם איננו רוצים רדידנ בוספות, יש לא לנצצות משהו בענין. אם אתה רוצה לשטוף כלים במים חמים עשי זאת אך לא במים זורמים אלא בצורת קערה במים חמים.

להורבות בהליכה ברגל, בעיקר כשהמדובר במרחקים קצרים אם אינו רוצים בחשבון חשמל סביר, ואינו רוצים בידוע נשאו יש לא לעשות בשהו בענין.

משהו ממטבחה של אמה

לסעודה של פורים, הנה המפריטים של מזקן אמנה, גרעינים, אנד קרשים.

מרק מאפונה גרוסה

כוס וחצי אפונה גרוסה (או קטניות), 1 לבבי של עצם (ללא הפלים), 2 בצלים גדולים, 50 גר' מרגרינה, 30 גר' קמח, 2 כפות ש־ (מנה) קמח מלח, 2 כפות סוכר, 2 תלבלבים, 6 כוסות מים.

השרי את האפונה (או הקטניות) בשיר, הכבישה במים, הבבישי את הבצל כשהוא חתוך לפרוסות גדולות, הבבישי גם את „לבי" העצם, חתוך לקחצמה הלקים, טגני 5—7 דקות על אש בינונית, בכשר בשתם לסעם.

הוסיפי את האפונה, כסי את הסיר בסכסה של להבה בינונית 10—12 דקות, הוסיפי 6 כוסות מים, וכן את המלח והסוכר, כסי שוב ובשלי עד שהאפונה תתרכך.

לאחר מכן מעבי את המרק בבלנדר או דרך מסננת רשת, הוסיפי בינם התבלינים אם יש צורך.

לפני ההגשה חממי שוב את המרק והוסיפי כף מרגרינה (או: את השמנת או המרק הלבן) בתוך הלבה. ... לשלוחה וקצצי בכלי שבניד קי צעצים.

מרק גריסי פנינה וירקות

1 כוס גריסי פנינה, 3—4 כפות שמן, 1 בצל קצוץ, 1 כוס ירקות מגורדים במגרדת גסה (גזר, קולרבי כרוב וכו') 1 ליטר מים רותחים, מלח ופלפל לפי הטעם.

טגני את הבצל הקצוץ בשמן עד שיתחיל להזהיב, הוסיפי את הירקות המגורדים ותנני כמה דקות נוספות בירעשה.

הוסיפי גם את הגריסים והמים, צקי מים רותחים התבלי במלח ופלפל, בשלי על אש קטנה (הוסיפי מים אם יש צורך), עד שהמרק יהי רך ומוכן.

מרק קטניות

שעועית, אפונה או עדשים (220 גר' קטניות) 2 כפות שמן כף קמח, 200 גר' ירקות שונים, מלח, מים, בצל קטן, שן שום.

בשלי את הקטניות ושרי אותן ללילה שלם או לפחות אחדות שעות (או שלמות) בשלי בבים על מים עד שלהתרכבות. הוסיפי את הירקות המרוסקים, מים בלוח ולבשך את הרשימה, מוקד קטניות נאנהים להגים בתוספת של אחדי בתוספת, אוכריות, או קוביות לחם.

מרק ירקות וגריסים

100 גר' גריסים פנינה, פיסות שיבולת שועל, אורז פתיתים, הרי קלין ירקות, כף שמן.

נקי את הירקות, חתכי לקוביות... גזרי בגדנדרת גסה, אדי אותם בחצי כף שמן, הוסיפי מים וגריסים, נחה ... תוספת הגריסים יש לקבוע לפי בימם) הוסיפי את פתותי שיבולת השועל ובשלי אחדי — כב כפות, הבשל במלח ובתבלינים אחרים הכרים לך.

מי ישגיח על הילדים?

— מאת ש. שנקו —

גב' ההבי הפסיקה לעבוד כשנולד ילדה השני. „הגדול מבוגר ממנו רק בשנה" הסבירה לי „ומטפלת חדשה עבור שני התינוקות סכום כזה, שלא השתלם לי לצאת לעבודה."

„וכשהגדל לובדי" — שאלתי — „איך אתם מסתדרים עם התקציב"? „מסתדרים" — השיבה לי בחיוך — „השגתי לי עבודה חלקית, שמאפשרת לי לעבוד בבית, הרווח אינו איננו גדול כל כך ולצעת זאת ההוצאות עם שני ילדים גדולות, או חיים בצמצום".

את גב' אלוני רואה אני בכל בוקר רצה קצרת נשימה.

„המטפלת שוב אחרה" — היא קוראת לעברי.

בעיתן של שתי האמהות הצעירות, היא בעיתן של כמה וכמה משפחות ... בבית בארץ, יש האומדים: באלפים את מספר האבות והאמהות הנבנסים להתמודד עם השאלה הקשה: מי ישגיח על הילדים?

בכורח הנסיבות נאלצות נשים רבות לצאת היום לעבודה. בעל הישוב על התורה מכיל בהכרח, אם כי שלא לשביעות רצונו, את עול הפרנסה על אשתו, שכן לא די לקיים משפחה בתשלום המינימלי שמעניק ה„כולל", גם הבעל וגם האשה אינם שסים לשציאות זו, אך אין ברירה, זהו המחיר שנתבעת המשפחה לשלם כדי שראשה יוכל להקדיש את עתותיו לתורה.

האם היוצאת לעבודה עושה זאת בלב כבד. בעיתה הגדולה היא מציאת אדם מתאים שישגיח על הילדים אשר בבית. בלית ברירה נאלצות הרבן של האמהות הפונות לפנות לעזרת מוסד המטפלות. אך גם המשפחות המעסיקות מטפלת אינן מסוגלות להשלים עם כמה וכמה נקודות חובה מכבידות שיש לו למוסד הזה.

קודם כל מכלת המטפלת הבמר צעת חלק נכבד מאד מן המשכורת ומה שנשאר מותיר ספקות אם כדאים כל הקרבנות עבורו. הבעיה החריפה במיוחד כשמספר הילדים המסורים להשגחת המטפלת עולה על אחד. אך במציאות הכלכלית של משפחות רבות גם הוספה חדשית של מאתים לירות היא חלק חשוב בתקציב החודשי. עם כל הכבוד למטפלות המחלצות את הנשים מן המיצר מעד רדות אישיותן וכישוריהן של רבות מהן ספקות כבדים אם אכן המטפלת המפתעת. היא הדמות הרצויה להפקיד בידיה את חינוך הילדים.

כי אל נשכח. המטפלת היא ברוב המקרים נערה צעירה חסרת נסיון, שקבעה לה מקצוע זה לא כיוד אלא מכיון שמצאה בו דרך קלה להרוויח כסף. חינוך הילדים הוא מבחינתה הדבר האחרון שעליו היא חושבת.

לאה ואפילו קיים בה הרצון הטוב מונעת כמנה צעירותה להעניק לילד הרך את המטען הנפשי הדרוש, יכולה לספק לו כל כי שהיא בעלת הכשרה פדגוגית או אמהית מהאיפת. אין להאשים מטפלת זו כי כוונותיה הן ישרות לרוב, אך בכוונות הטובות לא ניתן לגדל ילד. המטפלת מעדיפה עבודה קלה ככל האפשר וכדי להשיג שיתוף פעולה מקסימלי מצידו של בן טיפוחה, היא כוננה להזדקק לאמצעים חינוכיים כוב־הקים, צורות עהגות של שוחד רגשים שהילד יודע לנצל עד תום.

קיימת קטגוריה נוספת של מטפלות — הנשים המבוגרות. הללו הן בדרך כלל אמהות לילדים נשואים. אלמנות או אפילו נשים נשואות, שעה שהבית ריק הן מחפשות להן תעסוקה קלה חלקית שתוסיף הוריה לא רצויים בתקציב החדשי. לנשים אלו אין כל הכשרה מקצועית, והיותן אמהות בעצמן מעניקה להן ולמעבידותיהן גם יחד את ההרגשה שבמטפלות הן התהורה הטובה ביותר. אלא שהמציאות איננה אידיאלית כל כך. האשה בגיל העמידה ומעלה מחפשת לה עבודה קלה, והשגחה של ילד נורמלי בן שנתיים איננה דוקא בסוג העבודות הקלות. על כן נזקקת גם היא לאמצעים של שוחד ותינוק על השפעותיהם השליליות.

אל נשכח כי עם כל שאנו רואים בתינוק יצור חסר אונים ובביטול הכר הבנה, הרי ברגע הולדו כשול הוא לדף הפתוח לקלוט רשמים. באמצעות הכלים העומדים לרשותו החל מן השבועות הראשונים להיות הוא דוהם בסך הכל בשנתיים הראשונות יותר ידע, יותר הסכלים, יותר בגרעות ומעלות משיקנה לו במשך כל תקופה שהי בארכה במד רוצה הייו. האדם המבוגר אינו זוכר את השנתיים הראשונות לחייו ועל כן נוטה הוא לזלזל בחשיבותן, אך כל פסיכולוג שיבוא לנתח את אישיותו בתקופה מאוחרת יוכיח לו כי בשנים אלו נטבע בו הבסיס לעיצוב אישיותו. בסיס שיקבע הרבה מאד נטיות שתאשרנה לו כשהגות אחר כך.

צוותה התורה לשנן לתינוק את מילותיו הראשונות „תורה צוה לנו משה"... מתוך ראית חשיבותם של רשמי הילדות הראשונים על האדם המבוגר. לכאורה יש כאן מן הפלא, הפעוט מנסה כותר בעולם החדש שנגלה לו זה עתה — הדיבור. כשתעשע הוא בהגיית הברות חסרות משמעות ונדמה כי אין מחוו יודע את שפיר מכלמל. העומדים הוריו ובבין „אבוריות" עיקשת מציבים לו אתגר העילה לכאורה בהרמה על יכולתו האינטלקטואלית, דורשים מבגר לשנן פסוק מסובך. היה רצוי יותר שישגו ללמדו דברים מעשיים להם יזדקק בחייו הבכשיים, כמו למשל את שמות בני המשפחה הקרובים או שמות של חפצים צבם היא בא במגע יום יומי, ולא פסוק ערטילאי.

אך לא כן היא, הפסוק הזה הוא חלק עותה של שרשרת מושגים ואופן התנהגות שיש להנחיל לתינוק החל מן הגיל המוקדם ביותר, אלו הם עקובבים חלק גדול מההכרה המאוחרת שלו ובסיס להכרה שתתפתח. ובשקיעים הבסיס קל יותר לבנות עליו בנין איתן ויציב. של אמונה אמיתית ומוצקת, שלילת הבסיס בגיל הרך תעלה אחר כך בהרבה מאד עבודה לתקן ולשפר, כי מה שנקנה בקלות בתקופה הילדות המוקדמת. קשה כאד לעוקרו אחר כך.

מטפלת מבלה עם הפעוט חלק נכבד משעות ערותו, שכן הוא כשר לספוג את הבסיס הזה, אך עם כל רצונה הטוב קשה לה להנחיל לילד בשל מגבלותיה שצינו לעיל. כך כשאומרים הדברים בנערה החרדית, ועל אחת כמה וכמה כשהם אמורים בבנות חילוניות, שלהותנו משמשות הן כמטפלות בבתי משפחות רבות בקרבנו הנזקקות לעזרתן מחוסר ברירה.

קיים סוג אחר של אמהות עובדות הפונות לעזרת מוסד אחר — הסבתא הטובה. כאן כבר לא קימות הבעיות שמנינו לעיל, שכן הסבתות שמחות להגיש עזרה לילדים בכל הזדמנות ובודאי ובודאי שלא תעלה על דעתן לתבוע תשלום עבור השגחה על הנכד היקר. הנה כי כן נפתרת הבעיה הכלכלית ולמעלה מזאת נפתרת גם הבעיה החינוכית. מכיון אין לאם הצעירה כל חשש מפני הבסיס שתקנה הסבתא לנכד, די להביט בילדיה שלה — פרות חינוכה הטוב. אלא מאי, כבד עליהם לבם של האמהות והאבות הנזקקים לעזרת בנות הדור הקודם. הסבתות אינן כבר צעירות כל כך, משגדלו שנים רבות ומציפות של גידול ילדיהן שלהן, וטיפול בפעוטות בגיל העמידה המאוחר, מבצר שהוא מכביד הרבה יותר מאשר באותם זמנים כשהיו גם הן צעירות.

כך ברא ה' את האדם: אהוב הוא בגיל העמידה פעוטות כמקודם, אבל רצונו להתנות מגבירו, בלא שיהבצלשלם את מחיר התאי גחות הסבתא שהם נחלתם של הורים. צר להן מאד למשפחות האלו שכך נגזר עליהן להטריח את אמותיהן, עם כל השלמתן עם דרך הירך. כבד הלב, אך ברירה אין, בתנאים של היום מחויבות הנשים לצאת לעבודה עם כל הקרבנות הכרוכים בכך, והחיים בלתי פוסקים מטרידים את מנוחה כל הצדדים המצורבים, אילו רק נמצא פתרון אחר.

אכה עובדת היא חלק מן האופנה על התורה בציבור הרחב. השמירה על ילדים כהנה בבית לא קטנה גם לאמהות החילוניות. הן בשל הדבם הכלכלי, הן בשל פוטנציאל הכבד פלות העובד לרשותן, שגם הוא יהוד מאד.

בשנים האחרונות נעשה נסיון לפתור את הבעיה הכללית של הנשים העובדות. באמצעות הקמת רשתות של מעונות יום, הנתמכים בעיקר ע"י ארגוני הנשים השונים ומציעים לאם העובדת השגחה מקצועית על ילדה או ילדיה בין תשע לשמונה שעה ביום (במקביל לאורך יום עבודתה) השהות במעון כוללת: אוכל, מנוחה לפי הדרוש ותעסוקה לילדים בהתאם לגילם. המעונות מכוונים לילדים בגילים תנצים, משלשה חודשים ועד לגלאי שלש. כל השרותים הטובים האלו ניתנים תמורת תשלום מינימלי במקרים מסוימים, כמו למשל כאשר ההורים חברי ההסתדרות או אם הם שולחים למעון יותר מאשר ילד אחד, נמוך עוד יותר התשלום החדשי לילד. הגם העובדה שאמנם לשלם את הסכום הקטן הזה הוראה מגוחך לשוכת השכר הנדרש כיום ע"י מטפלת בעוד שתמורתו נמצא ילדה תחת השגחה העולה בהרבה על מה שיכולה להעניק המטפלת המכובצת.

מובן שלא נאמץ את הפתרון הזה לצרכינו. אך התאמתו לתנאים המיוחדים שלנו? עת היא לעשות לבגיל הרך. עת היא לפתור את בעיתן של אלפי משפחות, ובכלל זה לא רק משפחות של „אברכי כוללים" אלא אף משפחות אחרות משלנו בהן יוצאות או רוצות הנשים לצאת לעבוד מתוך רצון להתנתק מעבודות הבית למשך שעות אחדות ביום, רצון שהוא אופייני למציאות של ימינו. אף הן נתקלות באותם הקשיים של מציאת השגחה מתאימה על הילדים. משוכנע אני כי הציבור הרחב של הנוגעים בדבר, ישמח להגיש עזרתו לכל פתרון שיביא לבעיה התשובה יפה.

לרשותנו עומד פוטנציאל חומרי ופדגוגי עצום. מאות בוגרות הסמינרים למורות ולגננות ברחבי הארץ הנפלטות מדי שנה אל שוק העבודה ואינן מוצאות להן תעסוקה במקצוען. בלית ברירה פונות הן אל התחומים הפקידותיים מכיון שמקצוע המטפלת הפרטית נמצא בקטגוריה נמוכה מבחינה מעמדית—חברתית, כך הן מוצאות עצמן בבקיים רבים בעבודות מורד נמוך, בתוך סביבה חברתית חילונית, על כל ההשפעה הכרוכים בעבודה זו, והמון הרגשה בהוסכלת שבעית המקצוע המקצועית פדגוגית בזוגה לריק. תעסוקה במעונות יום לילדים הם הר גם את בעיתן של חלק מהן. אין להטא כי ההתעצה בכבודה שבה, בגלל הרגשה של פחותה כבוד לעבור עם מנד נית. בעולם הרחב וגם בארצנו מלהלה ההרגשה ההסכה כשמעיתת ביחס אל מונעני ילדים בגיל הרך. גדולי החינוך הגיעו למסקנה כי המטפלים במפעבי אינם מבצעים עבודות כבניות גריזא. הם מצבלים את נפשו של הפעוט הדרושה לכך הכשרה פדגוגית לא פחותה אלא אף גבוהה כזה הנדרשת לחינוך בבי העשרה. בשל כך נעשה לאמריקה הסבה. מקצועית בקבה בידה עלגו של בוגרי אוניברסיטאות בתחומי מדעי החברה הזרות שאינם מוצאים להם תעסוקה במקצועם. אותם לעבודה במעונות יום, כתוך הבלטת השד בותה של עבודה זה. כאן ניתנת להבשים האפשרות לצאת בבצוע שלו הן מוכשרות. בעצם בריהן — גוהד ילדים, תוך שילוב הפעוט שמהכשרת האשה ביציאה בעצם היציאה מן הבית.

אומי המעון בו מועסקת עבודה אחת על מספר ילדים, נוהר בהכרח הקטנת של התשלום המוטל על ההורים, וכך תוכלנה אמהות לשלם פחות ולקבל הרבה יותר מכה שמוצע להן היום. כמובן שיוצא צורה להחזיק לתחיכה מסוללות, או אחרת בדיוק כמו ששאר מוסדות היום או מעונות החינוך העצמאי במורים בה. אין זה הקיום לעבודה על כל הבעיות התקציביות הכרוכות בהפעלה הקינה של רשת מעונות יום חרדים, הן קיבות ויתנבן שהן גדולות, אבל בדבן בגנות רבן לפתרון, לו שהיה שגילה זצ"ל או הרב מאיר שפירא מלובלין זצ"ל או הרב כהנמן זצ"ל ועוד גדולים רבים שבפתורהם בעצים על שמתחביבו בהגשה היו נילהצים בקיומן של בעיות, הרינו עומדים היום בפני הלל גדול בהיכלי התורה. בבעיה קלה כזר שיאודאותן.

קשיינו הוא בתיכן הפנים הבעליה, מגיל שלש ומעלה, ישנו תנאים שלנו היום מקיפה הוהשה לבולטעת. הוא לעשות לגילאים הצעירים יותר, שעד ההקמה האחריות היכהשגתה הטובה והברוכה של האם. עם כשפלגת האמבות לצאת את ביתה, ההפקיר ההשגחה האלו להשגחה בלתי מתאימה הבלתי בריאה שההגה, ומשפכים על עליו לתוצאות בבני הדור הבא.

הממליצה לשריין 25 מקומות במשרדי הממשלה עבור בני המיעוטים

ועדת המנכ"לים שמונתה ע"י ראש הממשלה לבדיקת קליטתם של משכילים ערבים בשירות המדינה, ממליצה בפני הממשלה לשריין 25 משרות לבני המיעוטים, בעיקר במשרדי המשמשים הכבים והחינוך.

על מסקנות ועדת המנכ"לים מסר יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים מר שמואל טולידנו. הוועדה הגיעה למסקנה, כי אין הפליה לרעה בקליטתם של משכילים ערביים במשרדי המדינה, ובודאי לא הפליה מכוונת. אולם ישנם גורמים שצריך לשבותם כדי לקלוט יותר באשר עד בה, הוא ציין, כי לייבת הלהוה להשתבש בשנה הערבים בצעירים שדנים, אולם הדבר לא בוצע. כן אמר, כי הערבים לא הלכו עד היום לסוכר זים בשאלות כי כבר, בהצות, שרבילא לא יתקבלו. עתה סיבם כי הם ישתתפו גם במוחות הכיבורים.

מר טולידנו מסר, כי התחלנו גם לקלוט 15 עד 30 ערבים במחלקות הערבית של המשרדים הממשלתיים, כהכן שאין דים סיבה שהערבים לא ישתתפו בענינים הנוגעים להם, ועדת המנכ"לים תעשה גם לקליטתם של יותר ויותר ערבים בקורסים קדם־שירותיים, שבהם יעברו יחד לבישרות במשרדי הממשלה.

אשר לבעיות הבדואים, מסר מר טולידנו, כי הממשלה ציוורה תכנית להקמת 14 עיירות לבדואים בצ"פ ה־שנים האחרונות, כבר השקה ישקעו כ־20 מליון לירות למטרה זו הכן סכוכים המאות, בצורה לרכז את הבדואים ולספק להם שירותים, חשמל, מים, בתי ספר וכו'. מר כבר יצרו אלפי הבאהלים והפעותים בהם פד גוררים הבדואים והקרקעות יוחזרו למינהל. מההר בכבלויון דונם בנגב שהבדואים טוענים עליהן בעלות.

בבעיית היבוש הכפר הערבי, אמר מר טולידנו, הבדינה שולטת על הדרך הגבוהה. ב־4 השנים האחרונות זינק התיעוש לערבים וכיום נמצאים בבתים 50 בעלי תעשיה המעסיקים כ־2,500 פועלים. כן ישנם כ־2,500 מרכזי מלאכה זעירים שמעסיקים 10,000 עובדים.

הבעיה העיקרית כיום מתמקדת סביב כ־80 אלף צעירים ערביים ילידי המדינה, דוברי עברית, והשאלה היא איך להביאם לאמוץ „ישראל" עיהי ישראליים וערבים — קודם כל ישראלים ואח"כ ערבים. הבעלות צריך קרהם כל לעשות כמיטב יכולתנו, אך האוכלוסיה כולה יכולה הייכת לתרום תרומה בנושא זה — והצלחה גם לקלקל תיבה.

כי מוליהאו נבנו מלהתרתם לו החאה להר צרבי בממשלה, אולם הוא דראה בתויב את עצם העובדה שהבדי הר בנסת הערבים רוצים לשלב עצמם ב־ ... כזה כו בכביבה.